

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Sectio V. De usu & executione Rescriptorum. eorúmque abusu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

plenitudine potestatis agat Pontifex; aut secunda jussio sive alterum mandatum in casu dubie intentionis, circa modum concessionis insolitum, videatur expectandum, prout iterum colligitur ex *relato significante*.

3. Redditur falsum, vel de falsitate suspectum rescriptum, si in illo Patriarcharum aliquis, Archi-Episcoporum vel Episcoporum, quos Pontifex venerabiles fratres vocare solet, appelletur filius: vel si aliquis ex Regibus aut Principibus, quos filios nominare solet, vocetur frater *c. quàm gravi 6. de crimine falsi*. Ex quo *c.* uti & pluribus aliis, plura etiam alia rescriptorum vitia colligi poterunt, ut in sequentibus apparebit.

SECTIO V.

De usu & executione Rescriptorum, eorumque abusu.

§. I.

Quibusnam personis committi possit, ac debeat executio Rescriptorum Apostolicorum, & ubi eorum executio fieri debeat.

Resp. 1. Executio Rescriptorum in causis, aut negotiis Ecclesiasticis concessorum, quæ à sede Apostolica, ejus Legatis, aut delegatis ab his, emanant, non nisi Personis in Ecclesiastica dignitate constitutis (sive perpetuam hanc habeant, sive temporalem tantum ad nutum revocabilem) aut personatum obtinentibus, vel cathedralium Ecclesiarum Canonicis committi potest ac debet: prout constat ex *c. statutum. 11. h. t. in 6.* (tum ob reverentiam sedis Apostoli-

cæ, tum quod hi censeantur SS. Canonum periti, ut securè illis talia committi possint) si tamen saltem mixti sint hi executores, ita ut jurisdictionem aliquam admixtâ habeant, ad examinandas preces v.g. ad contradictores compescendos &c. & non sint tantum metri executores, quibus nulla jurisdicção commissa est, sed nudum ministerium executionis, aut articulus aliquis non jurisdictionalis, aut talis commissio ex certa scientia concessa esset etiam Clerico simpliciter, uti patet ex *Gloß. in relat. c. statut. v. literarum*. Ordinarii vero inferiores rescriptorum suorum executionem dirigere possunt ad quemvis Clericum, tum quod speciale nihil de his statutum sit in jure communi, tum quod ordinarius suorum Clericorum in Diocesi suâ existentium sufficientem notitiam habere censeatur, ut bene ipsi perspecta sit cuiusvis, ad executionem mandatam exequendam idoneitas. Notandum tamen etiam ex *Tridenti*, quod hoc *Seß. 25. c. 10. de reformatione* statuat, ut præter ordinarios locorum, in singulis Conciliis Provincialibus, aut Diocesanis, aliquot personæ (quatuor saltem in qualibet Diocesi) juxta constitutionem *Bonsacii. 8. in cit. c. statutum*, qualificatæ designentur, quibus, vel eorum substitutis, causæ Ecclesiasticæ à sede Ecclesiastica, vel ejus Legato, aut Nuntio committi possint.

Resp. 2. Causæ, quæ Auctoritate sedis Apostolicæ, vel Legatorum ejus delegantur, non nisi in civitatibus, aut locis insignibus, ubi copia peritorum (juris scilicet) haberi facile potest, cognosci, aut tractari debent, juxta *relatum c. statutum*, ut ex assessorum talium, aut consiliariorum

filiorum prudentia res tales commodius expediantur.

§. II.

In quo loco Reus, per Rescriptum impetratum contra illum, conveniri debeat?

DE Jure antiquo non potest aliquis per litteras Apostolicas trahi vel citari ad iudicium ultra duas dietas, id est, ultra iter duorum dierum, extra fines Diœcesis suæ, ubi Domicilium habet; nisi cum consensu utriusque partis litteræ aliter sonantes fuerint impetratæ, aut juri huic expressè derogatum fuerit *c. nonnulli 28. h. t. cum æquitas non patiatur, cum tali injuriâ, damno & sumptibus vexati reum ad placitum solùm actoris: & hinc de jure novo hoc ipsum magis restrictum est, ut trahi non possit per litteras tales ad iudicium reus extra fines suæ diœcesis ultra unam Dietam, sive unius diei iter c. statutum 11. §. cum verò h. t. in 6. nisi res, de qua litigatur, sita sit extra diœcesin habitationis, ultra unam Dietam. Imò si actor & reus sint ejusdem civitatis aut diœcesis, domicilium in eadem diœcesi vel civitate habentes, causæ inter illos exortæ, non possunt à sede Apostolica, vel Legatis ejus, committi extra civitatem, aut diœcesin, ubi Domicilium habent, prout habetur in relato *c. statutum juncta Gloss. V. ejusdem civitatis*, nisi contra Episcopum suum, aut Capitulum Cathedralis Ecclesiæ, vel contra universitatem civitatis, villæ, aut castri actio sit instituenda, aut ob potentiam adversarii, vel aliud justum impedimentum civitatem talem, aut Diœcesin*

ingredi non possit actor, aut reus; Non potest autem Judex à sede Apostolica delegatus (sive actor & reus ejusdem sint civitatis, aut Diœcesis, sive sint diversarum) partes citare, aut causam cognoscere, extra civitatem, aut Diœcesin, ad quam est deputatus, nisi expressus partium consensus accesserit, prout habetur in relato *c. statutum §. in nullo quoque juncta Gloss. V. prædictorum. & V. expressus*, ne videatur sub forma mandati in favorem partium determinati excedere.

§. III.

De executione Rescriptorum sedis Apostolicæ, vel Delegatorum faciendâ ab Episcopo seu Ordinario loci, vel Capitulo Cathedralis Ecclesiæ, sede vacante.

Resp. 1. si Delegatus Papæ ordinatio loci mandat aliquid, quod ad executionem causæ sibi commissæ pertinet; illud Ordinarius exequi debet, dummodo delegatus litteras suæ delegationis exhibeat; quæ fidem faciât de potestate accepta, prout habetur in *c. sanè 11. de officio delegati*, & colligitur etiâ *ex c. cum contingat. 24. h. t.* quia in ea causa delegatus superior est ordinatio, eò quòd vices Papæ representet.

Resp. 2. Quòd, vacante sede, Cathedralis Ecclesiæ Capitulum, si ad illud rescripta sedis Apostolicæ, de conferendo alicui beneficio, destinentur, non possit ea exequi, circa beneficium vacans, ad solius Episcopi liberam collationem pertinens, *c. unico §. cum verò. ne sede vacante &c. in 6.* (nisi certam Personam

E 2

nomi-

nominasset Pontifex, cui beneficium conferti vellet, cum hæc collatio non jam libera, sed necessaria videretur, cuius executio, vacante sede, penes Capitulum est) præsertim si tempore præsentationis litteratum novus Episcopus electus jam sit, & confirmatus, cum Capitulum post confirmationem Novi Episcopi, Episcopalia negotia exercere non possit *c. eam te. 7. h. t.* neque possit præjudicare successori, circa beneficium ad liberam illius solius collationem perti- nens, juxta relatum *c. unicum in 6. c. c. 2. eodem in antiquis.*

§. IV.

De executione Rescripti impetrati ad absolvendum Excommunicatum.

Rescriptum impetratum, ad absol- vendum excommunicatum, qui, servatâ formâ Concilii Lateranensis (non præmissa scil. monitione Canonica, & si- ne causa rationabili, ac manifestâ *c. sacro 48. de sentent. Exco.*) Excommunica- tum se fuisse apud Pontificem, simplici querelâ, conquestus fuit, exequi quidem debet Excommunicator (regu- lariter enim ejusdem est solvere, cujus est ligare) si ita se habeat res, prout apud Pontificem excommunicatus conque- stus est, non exacto prius juramento, aut cautione præstita de parendo mandatis Ecclesiæ; Si tamen excommunicator pa- tere nolit, iudices alii delegati deputari debent, qui mandatum præstitâ prius cautione de parendo mandatis, & cog- nitâ causâ, exequantur, ac excommu- nicatum absolvant *c. ab excommunicato. 41. h. t.* (nisi periculum in mora sit, vel

notoriè injusta sit excommunicatio, in his enim casibus potest Metropolitanus statim excommunicatum absolvere, aut declarare, quod ligatus non sit, *c. ad re- primendam 8. de officio judicis ordinarii*) & excommunicatorem punire, juxta re- latum *c. sacro.*

§. V.

De aliis quibusdam observandis circa executionem Rescriptorum.

I. **J**udex delegatus ad lites à sede Apo- stolicâ, nullum munus à partibus litigantibus accipere potest, præter escu- lenta & poculenta (& hæc quidem ex me- ra liberalitate oblata, ita ut nec directè, nec indirectè, nec expressè, nec tacitè petita sint; & quæ possint intra paucos dies juxta prudentis arbitrium, & specta- tis aliis circumstantiis personæ dantis, ac recipientis, & rei, quæ offertur &c. ab- sumi) nisi necessarium sit, propter cau- sam sibi commissam extra domicilium su- um excurrere, ubi moderatas expensas à partibus accipere illis conceditur juxta *c. statutum 11. §. insuper h. t. in 6.* Sicuti enim vult Pontifex, ut cum omni purita- te iudicium coram delegato suo procedat, ita nec urbanitari circa esculenta & poculenta præjudicare vult, nec damnum aliquod pati delegatum ob commissio- nem sibi factam. Quin etiam in hoc ipso *c.* non vult Pontifex, ut iudex à se dele- gatus, assessorem, sive consiliarium ad causæ sibi commissæ decisionem adhibeat, nisi necessitas aliqua, aut iudicis dele- gati impericia urgeat (ita quidem consu- lens sumptibus partibus litigantium, ut tamen illis etiam per negligentiam, aut aliud rationabile iudicis delegati impedi- mentum,

mentum, præjudicare non velit) & tam hujus, quam necessariorum Notariorum salaria ita moderari, ut non cum ipsis in lucro participet, ad restitutionem obligandus, si quid contra egerit, nihil illi proficiuâ remissione partium (nisi post remissionem factam, & causâ jam finitâ, partes ultra donum hoc judici iterum offerant, quod accipere non videtur prohiberi) ita ut hac Constitutione non servatâ, processus de jure hoc novo sit nullus, & invalidus, prout in *citato c. §. ult. decidit Pontifex*, & advertit *Gloss. fin. in hoc capitulum*; si tamen ab ordinario inferiore delegatus iudex sit, prohibitus est, quod ne esculenta aut poculenta à litigantibus accipere possit, nec itineris faciendi expensas; cum hæc omnia sufficienter ab ordinario delegante præstanda sint, qui sicuti ex officio ad causas tales expediendas obligatur, ita delegato à se iudici in causis talibus ex officio providere debet.

2. Auditor in Romana Curia deputatus à Papa, ad cognoscendum, & pronunciandum in controversia, super aliquo beneficio, cuiusmodi illud de jure sit debitum, potest illud de jure novo absque alia commissione, ei conferre cui debitum esse pronunciavit *Clement Auditor. 3. h. t.* non potest autem hoc Auditor extra Curiam Romanam deputatus, qui sine nova commissione non potest taliter conferre beneficium, de quo litigatur, neque enim hic causam sibi commissam cum aliis Auditoribus conferre solet, sicut ille, & consequenter huic cum pluribus consultanti facilius etiam collatio conceditur, quam illi, qui suum unius iudicium sequendo faciliè in tali causa errare potest.

§. VI.

De variis abusibus, qui fieri possunt in usu, & executione Rescriptorum.

1. Abutitur Rescripto, qui quod suo nomine impetravit, post modum alii ejusdem nominis, ad utendum tradit, ut hic, qui tali modo accipit per eandem litteras, quosvis alios indebitè fatiget *c. ult. h. t.* Cum enim Rescripta justitiæ sint jura personalia, consequenter Personam, cui concessa sunt, non excedunt, ita ut ob commissum crimen falsi, puniri etiam possit, qui litteras tales alteri taliter dedit, & ob crimen stellationatus, qui litteras taliter accepit.

2. Abutitur Rescripto, qui litteras tales impetrat, contra illas personas, contra quas nullam habet actionem, eò quòd calumniosè tales ad iudicium trahat, prout habet *Gloss. in citatum c. ult. V. quæst.*

3. Abutitur Rescripto, qui, quas litteras ad controversiam præsentem decidendam impetravit, ad futuras controversias aut causas, quæ tempore impetrationis nondum erant, trahit, juxta *cit. c. ult.* & ea, quæ supra dicta sunt.

4. Abutitur Rescriptis, qui super eodem negotio plura Rescripta ad diversos iudices impetrat, vel super diversis quidem negotiis, quæ commodius tamen coram uno iudice, ratione connexionis v. g. tractarentur: hæc enim cum ad fatigandum v. g. reum variis laboribus ac sumptibus fieri videantur, merito improbantur relato *c. ult. & c. dispendia 3. eod. in 6.* ita ut de jure novo processus sit ipso jure irritus.

5. Abutitur Rescripto reus, si reconvenire volens suum Actorem litteras &

E 3

ipse

iple adversus actorem impetrat ad diversos iudices, & vi illarum citari faciat Actorem eodem tempore ad diversa loca, ut si non comparuerit, quasi contumax excommunicetur, & ab agendo sic repellatur, juxta relatam *c. ult.* cum in reconventionem apud eosdem Iudices agi debeat, nisi forte ut suspecti repelli possint &c.

SECTIO VI.

De derogatione, revocatione, & extinctione Rescriptorum.

§. I.

An per Rescriptum Speciale derogetur Rescripto generali?

Resp. Si Rescriptum generale nihil aliud concedat, quam quod jure communi concessum est, tunc Rescriptum speciale, continens aliquid, contra vel præter jus commune, derogat rescripto generali, tamen si de eo non fiat mentio *c. 1. h. t.* quia cum Princeps, cujus est juri communi derogare, præsumatur notitiam sufficientem juris communitis habere, consequenter, sicuti juri communi derogare censetur, si contra illud Rescriptum concedit, ita etiam Rescripto tali generali, jus commune, continenti, derogare per speciale Rescriptum censetur, si contra jus commune contineat aliquid, etiamsi nullam hujus mentionem faciat. Quin imò, quia absolute mandatum speciale derogat generali juxta relat. *c. 1.* & generi per speciem absolute derogatur, juxta *reg. 34. in 6.* etiamsi per Rescriptum generale concederetur aliquid, ultra jus commune, ut sæpius v. g. appellari possit, quam de jure concessum est &c. adhuc tamen per spe-

ciale mandatum sive Rescriptum derogaretur generali, quamvis in posteriore speciali nulla illius mentio facta fuisset *c. dudum 14. §. nos igitur de prebend. in 6.* Cum Princeps alicui Privilegium concedens semper sibi potestatem reservasse censetur, exigente necessitate, vel utilitate, generali illi concessionem, per speciale Rescriptum derogandi, vel limitandi illud, si scilicet per generale Rescriptum, non sit alicui, quoad omnem speciem contentam, jam acquisitum jus in re (cum nolit Princeps huic præjudicium facere circa tale jus in re, nisi specialem mentionem faciat, juxta hodiernas etiam regulas Cancellariæ) & si speciale Rescriptum posterius, alteri in terminis quidem generali in effectu tamen speciali non sit directe oppositum; in hoc enim casu Rescriptum posterius, non derogat generali priori, nisi specialis hujus mentio fiat *c. ex parte 12. de off. deleg. juncta Gloss. V. non obstantibus, & Gloss. in c. V. mandatum h. t.* quia censetur in tali casu priorum litterarum non fuisse memorem Pontifex. Quod autem hætenus de Rescripto speciali, derogante Rescripto generali prius concessio dictum est, multò magis dici debet de Rescripto generali, post speciale jam impetratum, concessio, quod nempe huic posteriori generali deroget etiam Rescriptum speciale prius concessum, vel potius, quod per Rescriptum speciale prius concessum, hoc posterius generale limitetur, & restringatur, nisi de speciali expressa mentio fiat. Sumitur *ex c. Abbatem 40. juncta Gloss. V. per litteras generales h. t.* quia in toto jure generi per speciem derogatur, *reg. jur. 80. ff. si species præcedat, si subsequatur.*

§. II.